

conversio cordis ad Deum, cum Dei sacramentum contemnitur. Juste igitur reprehendimus, anathemamus, detestamur, abominamur perversitatem cordis hæreticorum: sacramentum tamen Evangelicum non ideo non habent, quia per quod utile est non habent. « Quapropter cum ad fidem et veritatem veniunt, et agentes poenitentiam remitti sibi peccata deposcunt, non eos decipimus neque fallimus, cum correctos a nobis ac reformatos in eo quod depravati atque perversi sunt, ad regnum cœlorum sic disciplinis cœlestibus erudimus, » ut quod in eis integrum est, nullo modo violemus; nec propter hominis vitium, si quid in homine Dei est, vel nullum, vel vitiosum esse dicamus.

XXXIII, Jam pauca restant ex Epistola ad Jubaianum, sed quia in eis et de præterita Ecclesiæ consuetudine dicitur, et de baptismo Joannis, quod solet non parvam movere quæstionem hominibus rem manifestam parum attendentibus, quia jussi sunt ab Apostolo in Christo baptizari, quia baptismum Joannis acceperant, non negligenter tractanda sunt, et in volumen aliud differenda, ne hujus modus immoderatus sit.

LIBER V.

Postremam partem examinat Epistolæ Cypriani ad Jubaianum, necnon Epistolam ejusdem ad Quintum, synodicam ad Numidas Episcopos, et epistolam ad Pompeium.

I. ECCLESIE catholicæ consuetudinem pristinam nunc teneri, cum ab hæreticis vel schismaticis venientes, si Evangelicis verbis consecratum baptismum perceperunt, denuo non baptizantur, beato Cypriano teste utimur. Ipse quippe sibi quæstionem proposuit ex ore utique fratrum, sive quærentium veritatem, sive pro veritate certantium. Inter disputationes enim suas, quibus volebat ostendere denuo baptizandos hæreticos, de quibus satis pro tempore libris superioribus disseruimus, ait ¹: « Sed dicit aliquis: Quid ergo fiet de his qui in præteritum de hæresi ad Ecclesiam venientes sine baptismo admissi sunt? » Hic tota causa Donatistarum, cum quibus nobis de hac quæstione conflictus est, penitus naufragavit. Si enim vere baptismum non habebant, qui venientes ab hæreticis ita suscipiebantur, et super eos erant peccata eorum; cum communicatum est talibus, sive ab eis qui fuerant ante Cyprianum, sive ab ipso Cypriano, necesse est ut unum dicatur ex duobus, aut periisse jam tunc Ecclesiam talium communionem maculatam, aut non obesse cuiquam in unitate permanenti alia etiam nota peccata. Illud autem quia dicere non possunt, periisse tunc Ecclesiam contagione communionis eorum qui sine bap-

¹ Cyprianus in epist. ad Jubaianum.

tismo ad eam, sicut dicit Cyprianus, admissi sunt; alioquin nec originem suam poterunt asserere, si tunc periiit Ecclesia; quoniam plus quam quadraginta anni sunt inter Cypriani passionem¹ et divinorum codicum exustionem, unde isti calumniarum suarum fumos jactantes, occasionem faciendi schismatis invenerunt, sicut Consul ordo declarat: restat ut fateantur, nulla malorum etiam cognitorum tali communione contaminari unitatem Christi. Quod cum fassi fuerint, non invenient causam cur se ab Ecclesiis orbis terrarum, quas per Apostolos institutas pariter legimus, separare debuissent contendat: quia neque illi quorumlibet malorum commixtione perire potuerunt, et isti qui non perirent si cum illis in unitate mansissent, separando se ab eis, et rumpendo vinculum pacis, utique in schismate perierunt. Apertissimum enim sacrilegium eminent schismatis, si nulla fuit causa separationis. Nullam vero fuisse causam separationis apparet, si mali etiam cogniti bonos in unitate non maculant. Non autem maculari in unitate bonos, etiam a cognitis malis docemus teste Cypriano, qui dicit, « in præteritum de hæresi ad Ecclesiam venientes sine baptismo admissos: » quorum tamen nefaria sacrilegia, quæ super eos erant, quia baptismo dimissa non erant, si polluere et perdere non potuerunt Ecclesiæ sanctitatem, nulla malorum potest contagione perire. Quapropter si Cyprianum verum dixisse consentiunt, eo teste vincuntur in crimine schismatis: si Cyprianum falsum dixisse contendunt, eo teste non utantur in quæstione baptismatis.

II. Sed nunc quod cum beato Cypriano homine pacifico sermocinari institimus, pergamus. Qui cum sibi opposuisset, quod dici a fratribus noverat, « Quid ergo fiet de his, qui in præteritum ad Ecclesiam de hæresi

¹ Vide infra lib. vii, cap. 2.

venientes, sine baptismo admissi sunt? Potens est, inquit, Dominus misericordia sua indulgentiam dare, et eos qui ad Ecclesiam simpliciter admissi in Ecclesia dormierunt, ab Ecclesiæ suæ muneribus non separare. » Bene quidem præsumpsit, quod charitas unitatis posset cooperire multitudinem peccatorum. Quod si habebant baptismum, et ab his non recte sentiebatur qui eos denuo baptizandos esse censebant, id erratum cooperiebat unitatis charitas quandiu inerat ista, non diabolica dissensio, sed, humana tentatio; donec eis, sicut dicit Apostolus, si quid aliter sapiebant Dominus revelaret¹. Et ideo vae istis qui per sacrilegam præcisionem ab unitate disrupti, si et apud nos et apud illos est baptismus, rebaptizant: si autem in Catholica sola est, nec baptizant. Sive ergo rebaptizent sive non baptizent, non sunt in vinculo pacis: unde cuilibet istorum vulnere adhibeant medicinam. Nos autem si ad Ecclesiam sine baptismo admittimus, in eo numero sumus quibus Cyprianus propter unitatis custodiam ignosci posse præsumpsit. Si autem (Sicut jam, ut arbitror, ex his quæ in superioribus libris diximus, manifestum est) etiam in hæreticorum perversitate potest esse christiani baptismi integritas; si qui temporibus illis rebaptizaverunt, nec tamen ab unitatis compagine recesserunt, eadem dilectione pacis potuerunt ad veniam pertinere, qua Cyprianus etiam sine baptismo admissos ab Ecclesiæ muneribus non potuisse separari testatur. Porro si verum est apud hæreticos et schismaticos non esse baptismum Christi, quanto minus obsessent in unitate positus aliena peccata, si ad unitatem venientibus et sine baptismo admissis solverentur et propria. Nam si, teste Cypriano, unitatis vinculum tantum valet, quomodo possent lædi alienis peccatis, qui nollent ab unitate

¹ Philip. iii, 15.

recedere, si etiam non baptizati peccatis propriis non perirent, qui ad eam vellent ex hæresi accedere.

III. Quod autem adjungit Cyprianus, et dicit: « Non tamen quia aliquando erratum est, ideo semper errandum est: cum magis sapientibus et Deum timentibus congruat, patefactæ et perspectæ veritati libenter atque incunctanter obsequi, quam pertinaciter atque obstinate contra fratres et consacerdotes pro hæreticis reluctari. » Verissime dicit, nec alteri potius quam sibi adversatur, qui resistit apertissimæ veritati. Sed per illa quæ tam multa jam diximus, quantum arbitror, liquido apparet, et certum est, baptismum Christi nec hæreticorum perversitate, cum apud eos datur et sumitur, posse violari. Sed ut certum nondum sit; saltem adhuc esse dubium, quisquis ea quæ dicta sunt, etiam renitens cogitaverit confitetur. Non ergo apertissimæ veritati resistimus; sed aut pro manifesta veritate certamus, sicut ego existimo; aut certe, sicut possunt putare qui nondum istam questionem solutam esse arbitrantur, adhuc quærimus veritatem. Et ideo si aliter se res habet quam nos dicimus, eadem simplicitate suscipimus ab hæreticis baptizatos, qua suscipiebant illi quos propter unitatem Cyprianus ad veniam pertinere præsumpsit. Si autem baptismus Christi, sicut ea quæ jam multa dicta sunt indicant, et in non integra, vel vita, vel fide, sive eorum qui videntur esse intus, nec sive tamen ad unicæ illius columbæ membra pertinent; eorum qui sic ad eam non pertinent, ut etiam aperte foris sint, potest esse integer; qui eum illis temporibus repetebant, eandem veniam propter charitatem unitatis merebantur, quam meruisse propter ejusmodi charitatem credidit Cyprianus eos, quos sine baptismo admissos esse arbitratus est. Isti ergo qui nulla existente causa, (quandoquidem, sicut idem Cyprianus ostendit, mali bonis in unitate obesse

non possunt), se ab ejusdem unitatis charitate præcederunt, locum omnis veniæ perdiderunt: et qui ipso scelere schismatis interirent, etiam si post catholicam non rebaptizarent; quanto supplicio digni sunt, qui vel quod eos non habere Cyprianus affirmat, habentibus catholicis dare conantur, vel sicut ipsa res manifestat, quod et ipsi habent, non habere Catholicam criminantur?

IV. Sed quia nunc, ut dicere cœperam, cum Cypriani litteris sermocinari instituímus; non, ut arbitror, etiam illi si adesset, viderer, « Pertinaciter atque obstinate contra fratres et consacerdotes pro hæreticis reluctari, » cum acciperet tanta ista quæ nos movent, eum etiam apud hæreticos in suo maligno errore perversos, baptismum tamen Christi per se ipsum reverendissimum atque sanctissimum esse posse credamus. Cumque et ipse testetur, cujus nobis testimonium ponderis magni est, sic eos admitti in præteritum solitos: quisquis ejus sermone commotus, hæreticos denuo baptizandos esse non dubitat; eos quibus hoc propter tanta quæ contradicuntur, nondum persuasum est, tales esse deputet, quales in præteritum fuerunt, qui baptizatos in hæresi solo proprio errore correcto simpliciter admiserunt, et eum eis per unitatis vinculum salvi esse potuerunt. Quisquis autem et de præterita Ecclesiæ consuetudine, et de posteriore robore plenarii concilii, et tot tantisque sanctarum Scripturarum testimoniis, et ipsius Cypriani multis documentis, et perspicuis rationibus veritatis, intelligit Christi baptismum verbis Evangelicis consecratum non fieri cœjusbet hominis perversitate perversum: eodem unitatis vinculo intelligat salvos esse potuisse, quibus aliud salva charitate tunc visum est: ac per hoc simul oportet intelligat, eos quos nulla zizania, nulla palea, si ipsi frumenta esse voluissent, in societate Ecclesiæ toto orbe diffusæ

poterant maculare, et ideo nulla existente causa divortii se ab eodem unitatis vinculo disruperunt, quodlibet illorum duorum verum sit, sive quod Cyprianus tunc sensit, sive quod Catholicæ universitas unde ille non recessit obtinuit, foris apertissime constitutos in manifesto sacrilegio schismatis salvos esse non posse, et omnia quæ habent de divinis sacramentis et liberalitate unius legitimi viri, quandiu tales sunt, ad eorum confusionem potius quam ad salutem valere.

V. Quocirca etiam si vere propterea vellent hæretici correcto errore venire ad Ecclesiam, quia putarent se baptismum non habere nisi in Catholica acciperent; nec sic eis deberemus ad iterationem baptismi consentire, sed potius docendi essent, nec integritatem baptismi prodesse perversitati eorum, si corrigi nollent; nec eorum perversitate violatum fuisse integrum baptisma, quandiu corrigi noluerunt; nec quia corrigi volunt: melius in eis baptisma fieri: sed ipsos a malignitate discedere, illud autem incipere jam prodesse ad salutem, quod prius inerat ad perniciem. Hæc enim discentes, et salutem in catholica unitate desiderabunt, et suum esse quod Christi est non existimabunt, et veritatis sacramentum, quamvis in se positum, cum errore proprio non miscebunt.

VI. Hac accedit, quia sic homines occulta nescio qua inspiratione Dei detestantur, si quis iterum baptismum accipiat, quem ubicumque jam acceperat, ut iidem ipsi hæretici cum inde disputant, frontem confricent, et prope omnes eorum laici qui apud eos inveteraverunt, et animosam pertinaciam adversus Catholicam conceperunt, hoc solum illic sibi displicere fateantur: et multi qui propter adipiscenda aliqua commoda sæcularia, vel incommoda devitanda, transire ad eos volunt, occultis conatibus ambient, ut hoc eis quasi peculiari et domes-

tico beneficio præstetur, ne rebaptizentur; et nonnulli cæteris eorum vanis erroribus et falsis criminationibus adversus catholicam Ecclesiam credentes, hoc uno revocentur, ut eis sociari nolint, ne rebaptizari cogantur. Quem sensum hominum omnia penitus corda occupantem, isti Donatistæ metuentes, maluerunt recipere baptismum, qui apud Maximianistas quos damnaverant datus est, et eo modo sibi linguas præcidere, et ora oppilare, quam denuo baptizare tot homines Mustitanæ et Assuritanæ et aliarum plebium, quas cum Feliciano et Prætextato et cæteris a se damnatis et ad se redeuntibus susceperunt.

VII. Cum enim hoc raro fit in singulis, inter multa spatia locorum et temporum, horror facti non ita sentitur: si autem repente convenirentur quos per tam longum tempus, sive urgentibus periculis mortis, sive per solemnitates Paschales memorati Maximianistæ baptizaverant, et eis diceretur ut iterum baptizarentur, quoniam id quod in sacrilegio schismatis acceperant nihil esset; id quidem diceretur quod eos pertinacia sui erroris dicere cogeret, ut possent qualicumque falsa umbra constantiæ contra calorem veritatis suæ duritiæ rigorem glaciemque contegere: sed quia hoc illi ferre non possent, et quod in tam multis hominibus fieret, nec ipsi possent tolerare qui facerent, præsertim quia iidem ipsi eos in parte Primiani rebaptizarent, qui eos in parte Maximiani jam baptizaverant, receptus est baptismus illorum, et interceptus typhus istorum. Quod nullo modo eligerent fieri, nisi amplius sibi adversari arbitrarentur horrorem hominum de iterata tinctione, quam considerationem de perdita defensione. Quod non ideo dixerim, quia humano sensu deterreri debuimus, si ab hæreticis venientes denuo baptizari veritas cogeret: sed quia sanctus Cyprianus ait:

« Hoc ipso magis hæreticos ad necessitatem veniendi adigi potuisse, si rursus in catholica baptizarentur; » propterea commemorare volui quantus pene in omnium mentibus hujus facti horror insideat, quem divinitus infusum esse crediderim, ut adversus quaslibet disputationes quas infirmi discutere nequeunt, horrore ipso Ecclesia muniretur.

VIII. Sane verba ipsa Cypriani cum intueor, admo-
neor quædam multum necessaria dicere dirimendæ hujus-
modi quæstioni: « Nam si viderint, inquit, iudicio et
sententia nostra id decerni et statui, uti baptismum justum
et legitimum computetur, quo illic baptizantur; puta-
bunt se Ecclesiam quoque et cætera munera Ecclesiæ
juste et legitime possidere. » Non ait, putabunt se munera
Ecclesiæ possidere; sed « Juste et legitime possidere. »
Nos autem baptismum eos non juste et legitime possidere
concedimus: non possidere autem non possumus dicere,
cum sacramentum Dominicum in Evangelicis verbis cog-
noscimus. Baptismum ergo legitimum habent, sed non
legitime habent. Quisquis enim eum et in unitate catho-
lica et eo digne vivens habet, et legitimum et legitime
habet: quisquis autem vel in ipsa Catholica sicut palea
commixta frumento, vel extra sicut palea vento sublata ha-
bet, hunc baptismum legitimum quidem habet, sed non
legitime. Ita enim habet quemadmodum utitur: non au-
tem legitime utitur qui eo contra legem utitur; quod facit
omnis qui baptizatus perditæ vivit, sive intus, sive foris.

IX. Quapropter sicut de lege dixit Apostolus: « Bona
» est lex, si quis ea legitime utatur¹: » ita de baptismo
recte dicere possumus: Bonus est baptismus, si quis eo
legitime utatur. Et sicut non faciebant tunc ut lex bona
non esset, aut omnino nulla esset, qui ea non legitime

¹ 1 Tim. 11, 8.

utebantur: sic nullo modo facit ut baptismus bonus non
sit, aut ut omnino baptismus non sit, quisquis eo, sive
quia in hæresi, sive quia in pessimis moribus vivit, non
legitime utitur. Et ideo cum vel ad unitatem catholicam,
vel ad vitam tanto sacramento dignam convertitur, non
aliud baptisma incipit habere legitimum, sed illud ipsum
incipit habere legitime. Nec remissio irrevocabiliū pec-
catorum consequitur baptismum, nisi non solum legiti-
mum, sed etiam legitime habeatur: nec tamen si legitime
non habebitur, et peccata vel non remittentur, vel rem-
issa replicabuntur, propterea vel malum vel nullum
erit in baptizato baptismi sacramentum. Sicut enim Ju-
das, cui buccellam tradidit Dominus, non malum acci-
piendo, sed male accipiendo locum in se diabolo præbuit:
sic indigne quisque sumens Dominicum sacramentum non
efficit, ut quia ipse malus est, malum sit, aut quia non
ad salutem accipit, nihil acceperit. Corpus enim Domini
et sanguis Domini nihilominus erat etiam illis quibus di-
cebat Apostolus: « Qui manducat indigne, iudicium sibi
» manducat et bibit¹. » Non ergo quærant in Catholica
hæretici quod habent, sed quod non habent, id est, finem
præcepti, sine quo multa sancta haberi possunt, sed
prodesse non possunt. « Finis autem præcepti, est cha-
» ritas de corde puro, et conscientia bona, et fide non
» ficta². » Lavacri vero sacramentum non ut habeant, si
jam eodem ipso, quamvis in hæresi tincti sunt; sed ut
salubriter habeant, ad Catholicæ unitatem veritatemque
festinent.

X. Jam nunc de baptismo Joannis videndum est quid
dicatur: « Baptizatos enim a Paulo eos qui jam baptismo
Joannis baptizati fuissent, legimus in Actibus Aposto-
lorum³; » non ob aliud, nisi quia Joannis baptismus

¹ 1 Cor. xi, 29. — ² 1 Tim. 1, 5. — ³ Act. xix, 5.

non fuit Christi baptismus, sed Joanni a Christo concessus, qui Joannis proprie diceretur, sicut idem Joannes dicit: « Non potest homo accipere quidquam, nisi datum » fuerit ei de caelo¹. » Et ne forsitan hoc sic a Deo Patre accipere videretur, ut a Filio non acciperet, de ipso Christo identidem loquens ait: « Nos omnes de plenitudine ejus accepimus². » Accepit autem hoc Joannes certae dispensationis gratia, non diu mansurum, sed quantum satis esset ad parandam viam Domino, cujus eum esse praecursorem oportebat. Quam ille humiliter ingressurus, et se humiliter sequentes ad excellentiam deducturus, sicut servis pedes lavit, ita servi baptismo tingui voluit. Sicut enim se subjecit pedibus eorum quos ipse dirigebat, sic Joannis muneri quod ipse donaverat: ut intelligerent omnes, quanto superbiae sacrilegio quisque contemneret baptismum quod a Domino deberet accipere, quando ipse Dominus accepisset, quod servo ut proprium dare posset, ipse praestiterat: et cum Joannes, quo nemo exurrexit major in natis mulierum, tantum testimonium Christo perhiberet, ut solvendae corrigiae calceamenti ejus se fateretur indignum, Christus et baptismum ejus accipiendo humillimus inter homines inveniretur, et baptismum ejus locum auferendo Deus altissimus crederetur, idem humilitatis doctor et celsitudinis dator.

XI. Nulli enim Prophetarum, nulli prorsus hominum in Scripturis divinis legimus concessum esse, baptizare in aqua poenitentiae in remissionem peccatorum, quod Joanni concessum est: qua mirabili gratia suspendens in se corda populorum, viam praepararet in eis illi quem se tanto praedicaret esse majorem. Sed Dominus Jesus Christus tali baptismum mundat Ecclesiam, quo accepto nullum alterum requiratur: Joannes autem tali bap-

¹ Joan. III, 27. — ² Id. I, 16.

tismo praeringuebat, quo accepto esset baptismum etiam Dominicum necessarium; non ut illud repetatur, sed ut eis qui baptismum Joannis acceperant, etiam Christi baptismum, cui viam praeparabat ille, traderetur. Si enim Christi humilitas commendanda non esset, nec baptismum Joannis opus esset: rursus si in Joanne finis esset, post Joannis baptismum Christi baptismate opus non esset. Sed quia finis legis Christus ad justitiam omni credenti¹: ab illo demonstratum est ad quem pergeretur; ad hunc cum perventum fuerit, permaneretur. Idem igitur Joannes et celsitudinem Domini praedicavit, cum eum sibi longe praeposuit; et humilitatem, cum eum tanquam infimum baptizavit. Sed si Joannes Christum solum baptizasset, melioris baptismi Joannes dispensator fuisse putaretur quo ipse Christus solus tinctus esset, quam Christi est quo Christiani tinguntur: et rursus si omnes prius baptismum Joannis, et deinde Christi baptizari oporteret, minus plenus minusque perfectus Christi baptismus merito videretur, qui non sufficeret ad salutem. Quocirca et baptismum Joannis baptizatus est Dominus, ut superbas hominum cervices ad salutem suam baptismum flecteret, et non solus illo baptismate tinctus est, ne hoc ipso superius illud ostenderet, quod eo solus ipse baptizari meruisset; et ultra illud perseverare non sivit, ne hoc unum quo ipse baptizatus, indigere praecedente altero videretur.

XII. Quaero itaque, si baptismum Joannis peccata dimittebantur, quid amplius praestare potuit baptismum Christi eis quos apostolus Paulus post baptismum Joannis Christi baptismum voluit baptizari? Si autem Joannis baptismum non dimittebantur peccata, utrum nam meliores erant Joanne Cypriani temporibus, de quibus ipse dicit², quod fundos insidiosis fraudibus rapiabant, et

¹ Rom. X, 4. — ² Lib. de lapsis.

usuris multiplicantibus fœnus augebant, quibus tamen baptizantibus fiebat remissio peccatorum? An quia eos unitas Ecclesiæ tenebat? Quid ergo, Joannes non erat in unitate, amicus ille sponsi, viæ Dominicæ præparator, et ipsius Domini baptizator? Quis hoc dementissimus dixerit? Quapropter quanquam ita credam baptizasse Joannem in aqua poenitentiae in remissionem peccatorum, ut ab eo baptizatis in spe remitterentur peccata, re ipsa vero in Domini baptismo id fieret: sicut resurrectio quæ expectatur in finem spe in nobis facta est, sicut dicit Apostolus: « Quia simul nos excitavit, et simul sedere fecit in coelestibus ¹. » Et idem dicit: « Spe enim salvi facti sumus ². » Nam et ipse Joannes cum dicat: « Ego quidem baptizo vos in aqua in poenitentiam in remissionem peccatorum ³: » Dominum videns ait: « Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi ⁴. » Tamen ne quisque contendat etiam in baptismo Joannis dimissa esse peccata, sed aliquam ampliorem sanctificationem eis quos jussit Paulus denuo baptizari per baptismum Christi esse collatam ⁵, non ago pugnaciter.

XIII. Illud enim quod ad rem præsentem maxime pertinet, intuendum est, (quoquomodo se habeat baptismus Joannis, cum eum ad unitatem Christi pertinere manifestum sit,) quæ causa fecerit, ut post Joannem sanctum baptizari homines oportuerit, et post episcopos avaros non oportuerit. Nemo enim negat, quod in agro Dominico Joannes triticum erat, et, si amplius non potest, in ubertate centena. Item nemo dubitat avaritiam, quæ est idolorum servitus, in messe Dominica inter paleas numerari. Cur ergo post triticum baptizatur, et post paleam non baptizatur? Si propterea Paulus post Joannem bap-

¹ Ephes. II, 6. — ² Rom, VIII, 24. — ³ Matth. III, 11. — ⁴ Joan. I, 29.
— ⁵ Act. XIX, 5.

tizavit, quia Joanne melior erat; cur non et Cyprianus post fœneratores suos collegas baptizavit, quibus ultra comparisonem melior erat? Si propterea post tales collegas Cyprianus non baptizavit, quia in unitate cum illo erant; nec post Joannem debuit Paulus, quia eadem unitate continebatur. An forte fraudatores et rapaces ad columbæ illius unice membra pertinent, et ille non pertinet cui potestas ipsa Domini Jesu Christi per columbæ speciem Spiritu sancto descendente monstrata est? Imo vero ille intime pertinet, isti vero vel occasione alicujus scandali, vel ultima ventilatione a tritico separandi nequaquam pertinent: et tamen post illum baptizatum est, post istos non baptizatur. Quæ igitur causa est, nisi quia baptismus quod illos jussit Paulus accipere, non hoc erat, quod per Joannem dabatur? Et ideo in eadem ipsa unitate Ecclesiæ, baptismus Christi si baptizante fœneratore tradatur, repeti non potest: baptismum autem Joannis etiam ab ipso Joanne accipientes, postea Christi baptismo baptizari oportebat.

XIV. Proinde possum et ego verbis utens ipsius beati Cypriani ad cujusdam miraculi considerationem audientium corda convertere, si dicam: « Ille Joannes major inter Prophetas habitus; ille divina gratia adhuc in utero matris impletus; ille Eliæ spiritu et virtute subnixus, qui non adversarius Domini, sed præcursor ac prædicator fuit; qui Dominum non tantum verbis prænuntiavit, sed et oculis ostendit; qui ipsum Christum per quem baptizantur cæteri, baptizavit; » sic baptizare non meruit, ut post eum non baptizarentur qui ab eo fuerant baptizati: et post avaros, fraudatores, rapaces, fœneratores, nemo quemquam in Ecclesia baptizandum putabit? Nonne cum hæc invidiose clamavero, respondetur mihi: Quid

¹ Matth. XI, 9.

hoc indignum putas, quasi aut Joannes exhonoratus sit, aut avarus honoratus? Sed illius baptismum non oportuit iterari, de quo idem Joannes ait: « Hic est qui baptizat in Spiritu sancto¹. » Per quemlibet enim ministrum detur, illius est baptismus de quo dictum est: « Hic est qui baptizat. » Sed neque ipsius Joannis baptismus iteratus est, cum ab eo baptizatos baptizari in Christo Paulus apostolus jussit. Quod enim ab amico sponsi non acceperant, hoc ab ipso sponso accipere debuerunt, de quo ille amicus dixerat: « Hic est qui baptizat in Spiritu sancto. »

XV. Poterat enim, si voluisset, Dominus Jesus baptismi sui potestatem dare alicui vel aliquibus præcipuis servis suis, quos jam fecisset amicos suos, qualibus ait: « Jam non vos dicam servos, sed amicos²: » ut quemadmodum per virgam florentem demonstratus est Aaron sacerdos³, ita in ejus Ecclesia ubi plura et majora miracula facta sunt, per aliquod signum demonstrarentur excellentioris sanctitatis ministri et dispensatores mysteriorum, qui soli baptizare deberent. Sed si hoc fieret, quamvis eis a Domino attributus, tamen ipsorum baptismus jam diceretur, sicut baptismus Joannis fuit. Ideo Paulus gratias agit Deo, quod neminem ipsorum baptizaverat⁴, qui tanquam obliti in cujus nomine baptizati essent, per hominum se nomina dividebant. Cum enim tantum valet baptismus per hominem contemptibilem, quantum per Apostolum datus; ita nec illius, nec illius esse cognoscitur, sed Christi: quod in ipso Domino Joannes per illam columbæ speciem se didicisse testatur. Nam secundum quid aliud dixerit: « Et ego nesciebam eum⁵; » non plane video. Si enim eum omnino nesci-

¹ Joan. 1, 33. — ² Id. xv, 15. — ³ Num. xvii, 8. — ⁴ 1 Cor. 1, 14. — ⁵ Joan. 1, 33.

ret, non venienti ad baptismum suum diceret: « Ego a te debeo baptizari¹. » Quid ergo est quod ait: « Quoniam vidi Spiritum velut columbam descendentem de caelo, et mansit super eum. Et ego nesciebam eum: sed qui me misit baptizare in aqua, ipse mihi dixit: Super quem videris Spiritum descendentem de caelo, et manentem super eum, ipse est qui baptizat in Spiritu sancto. » Columba utique super baptizatum descenderat. Adhuc autem venienti ut baptizaretur dixerat: « Ego a te debeo baptizari. » Jam ergo sciebat eum. Quid sibi itaque vult: « Ego nesciebam eum, sed qui me misit baptizare in aqua, ipse mihi dixit: Super quem videris Spiritum descendentem de caelo, et manentem super eum, ipse est qui baptizat in Spiritu sancto: » cum hoc postquam baptizatus est, factum sit, nisi quia secundum aliquid eum sciebat, secundum aliquid adhuc nesciebat? Sciebat videlicet sponsum Filium Dei, de cujus plenitudine omnes acciperent: sed quia ex ejus plenitudine ipse sic acceperat baptizandi potestatem, ut Joannis baptismus diceretur, nesciebat utrum sic esset daturus et cæteris, an vero proprium baptismum sic habiturus, ut per quemlibet daretur, sive excellentioris gratiæ ministrum, sive inferioris, sive per centeni fructus hominem, sive sexageni, sive triceni, sive per frumentum, sive per paleam, non nisi illius unius esse cognosceretur: et hoc per Spiritum didicit, velut columbam descendentem et manentem super eum.

XVI. Itaque invenimus dictum ab Apostolis, et gloriam meam, quamvis utique in Domino²; et ministerium meum, et prudentiam meam³, et Evangelium meum⁴, quamvis utique a Domino impertitum atque do-

¹ Matth. iii, 14. — ² 2 Thess. ii, 20. — ³ Rom. xi, 13. — ⁴ Ephes. iv, 3.